

Panait Istrati

Panait Istrati (numele la naștere: **Gherasim Istrati**, n. [10 august 1884 Brăila](#) – d. [16 aprilie 1935, București](#)) a fost un scriitor român de limbă română și franceză. S-a născut în [Brăila](#), ca fiu nelegitim al unei spălătorese, [Jăi Istrat](#) e, și al unui contrabandist grec, Gherasim Valsamis, grec chefalonit.

A copilărit în [Baldovinești](#), a terminat șase ani de școală primară, doi fiind nevoit să-i repete. Căi [Maxim Gorki](#), scriitorul ruși apoi sovietic cu care a fost comparat adesea, și-a câștigat existența ca ucenic al unui cârciumar, al unui butrar și al unui vânzător ambulant. O vreme a fost și cărbunar la bordul navelor [Serviciului Maritim Român](#). În acest timp a citit cu aviditate tot ce i-a căzut în mână. Hoinărelile l-au purtat prin diferite orașe: [București](#), [Constantinopol](#), [Alexandria](#) din [Egipt](#), [Cairo](#), [Napoli](#), [Paris](#) și [Lau sanne](#).

Primele încercări literare datează din 1906, cu preponderență făcând publicistică în presa muncitorească din România, debutul fiindu-i articolul *Hotel Regina* în revista *România muncitoare*. Între 1910-1912 și publică, în aceeași revistă, primele povestiri: *Mântuitorul*, *Calul lui Bălan*, *Familia noastră*, *1 Mai*. Colaborează și la alte ziare: *Viața socială*, *Dimineața*, *Adevărul* etc. Se apropie de cercurile socialiste.

Trăind în sărăcie, bolnav și singur, a încercat să se sinucidă în 1921 pe când era la [Nisa](#), dar a fost salvat, iar în buzunar i s-a găsit o scrisoare netrimisă, adresată lui [Romain Rolland](#). Acesta este avertizat și îi răspunde imediat încurajându-l să urmeze cariera sa de scriitor. Povestirea *Chira Chiralina* a fost publicată în 1923

cu o prefață semnată chiar de Romain Rolland. A publicat romanele: [Ciulinii Bărăganului](#), *Les Récits d'Adrien Zograffi* („Povestile lui Adrian Zograffi”).

[Nicolae Iorga](#) nu l-a apreciat deloc pe Panait Istrati. Într-un interviu luat de [Ioan Massoff](#) și apărut în ziarul *Rampa* din 12 noiembrie 1924, Iorga declara:

"Opera lui Panait Istrati ne arată elocvent că avem de-a face cu un hamal din portul Brăilei. D-nul Panait Istrati mi-a trimis [Kyra Kyralina](#) cu dedicație. Am încercat să o citesc, dar am fost nevoit să arunc cartea imediat; asemenea lucruri nu se pot citi. [...] Eu nu-i gădesc absolut nici o calitate. Am spus: avem de a face cu un hamal din portul dunărean".^[3]

În 1927 a vizitat [Moscova](#) și [Kievul](#) (și a asistat chiar la filmarea unui film despre călătoria sa acolo). În Rusia îl întâlnește scriitorul grec [Nikos Kazantzakis](#) (care îl va menționa mai târziu în romanul său *Zorba Grecul* și în *Raport către El Greco*). În 1929 a călătorit din nou în [Rusia](#) sovietică. Voiajul său în Rusia a fost sursa de inspirație a operei *Vers l'autre flamme-Confession pour vaincus* (tradusă în limba engleză sub titlul *The Confession of a Loser*) în care denunță abuzurile regimului comunist. Una din remarcile sale celebre la adresa regimului sovietic și a omletei proverbiale: "Văd ouăle sparte, dar unde este omleta?". Antologia *Vers l'autre flamme* cuprinde nu doar textul *Spovedania unui învins* a lui Istrati, ci și alte scrieri căci Victor Serge este, de pildă, un alt autor. Publicarea cărții va provoca izolarea scriitorului, acesta fiind abandonat de prietenii săi de ideologie socialistă (unii din prietenii săi comuniști considerându-l fascist).

În 1930 se reîntoarce definitiv în România. Publică în 1933 eseul *L'Homme qui n'adhère à rien*, în care se conturează atitudinea sa în privința independenței. Chintesența acestui eseu îi atrage vehemente contestări.

A fost tratat de [TBC](#) în [Franța](#) la [Nisa](#) și apoi a revenit la București. Izolat, singur și bolnav de tuberculoză, a murit la sanatoriul Filaret. Monumentul de la mormântul său a fost realizat de către [Milița Petrașcu](#).

Prozele și romanele sale descriu lumea proletariatului, pe care a avut ocazia să o cunoască de aproape, mirificele ținuturi ale Brăilei natale, [Delta Dunării](#), un amestec de raseși religii și diverse orașele din [Europa](#) prin care a trecut de-a lungul vieții. Opera lui Panait Istrati, scrisă în limbile franceză și română, a fost tradusă în peste 30 de limbi.